

Јединствени уџбеници историје нису издавани ни за време постојања социјалистичке Југославије

После две деценије систематског улагања у ружење читавог нашег народа, писане заједничких уџбеника за наш регион представља политички, казнени и мазохистички, а не научни, просветни и помирителски пројекат

Слобода научног и уметничког израза треба да буде неограничена. Спорно је да ли држава треба да стане иза једног таквог заједничког уџбеника. Јединствени уџбеници историје нису издавани ни за време постојања социјалистичке Југославије. Суштина безмало консензуалног уништења Југославије била је одбацивање било каквог заједништва њених народа. Званична Србија и српски народ већином су били највећи и последњи заточеници југословенске идеје. У свом настојању су поражени и осрамоћени. Тадашња жеља српских власти да југословенска држава буде реформисана тако што би била централизована, сматрана је за хегемонизам. Зашто би данас, у независним државама и у условима опште ревизије тумачења историје (која је у случају Бошњака, Црногораца, Албанца и Хрвата подстакнута од њихових власти) стварали некакав компромис о заједничким темељима историјског образовања? Српска нација није интегрисана нити је мобилисана око својих националних циљева, у мери у којој је то случај са њеним суседима. У таквим условима свако наметање заједничких уџбеника постаје првенствено део послератних напора ради ревизије ратног исхода.

Тако смо деценијама сведоци негација постојања заједничког језика. Сада, када Југославије више нема, треба лицемерно да те одавно доказане, „различите”, језике зовемо „БХС” („босанско-хрватско-српски”). Ако су наши суседи толико желели да се раздвоје, зашто нам сада њихови моћни заштитници одузимају право на наш, српски, језик који је постојао и у прошлости!? Настава историје бави се пре свега представљањем научних сазнања о прошлости и критичког промишљања о њој. Свуда у свету, такође, настава историје посвећена је и неговању колективног идентитета. Зашто да после свих тако лоших искустава у новим условима конструишемо некакав нови заједнички идентитет и стварамо једну у суштини „анти-Југославију”? Прошли идентитет грађен је на темељима љубави (братства) међу народима, овај би био конструисан на мржњи према Србима (српској кривици).

Проучавање прошлости представља преиспитивање и отворени изазов стереотипима. Да ли је тако нешто могуће ако су поједини наши „политички коректни“ историчари спремни да око програма наставе, садржаја лекција, научно утемељене методологије и одавно прихваћених научних резултата, праве политичке компромисе са националним новоромантичарима који не смеју да изневере своју патриотску публику?

Кад је требало бранити струку од агресивних митомана које је деведесетих година подржавао тадашњи режим, онда је многим данашњим реформаторима наших уџбеника било испод части да се укључе. Било је непријатно, а није се исплатило. Сада смо доживели да редовни професор Београдског универзитета тврди да српске елите нису способне за модернизацију тако што упоређује Београд 19. века са Паризом, а пропушта да га упореди са Софијом или Атином. У сличном маниру је у контроверзном регионалном приручнику за наставу историје прихваћено неутемељено тумачење Косовске битке – онакво какво га је дефинисао албански национализам. Највећи устанак у историји Османског царства – Први српски устанак, којим је започела једна епоха балканске историје – добио је место равно било којој, знатно мањој, локалној побуни у Албанији или Босни. Код нас, постоји научник, такође финансиран из државних фондова, који тврди да је Прота Матеја Ненадовић творац термина „етничко чишћење“, као и да су српске власти 1915. године непријатеља поистовећивале са бацилима зато што су (иначе у складу са тадашњим правилима медицинске струке) утврдиле да је епидемија тифуса потекла од заражених ратних заробљеника.

После две деценије систематског улагања у ружење читавог нашег народа, писање заједничких уџбеника за наш регион представља политички, казнени и мазохистички, а не научни, просветни и помирителски пројекат. Од Србије се очекује да учествује у томе на штету историјске науке и сопствену срамоту, зато што је то наводно коректно и тобоже модерно. Још је теже научницима. Најлепше је сукобити се са снажним, а назадним елитама своје земље. То је баш русоовски. Код нас најалост није такав случај. Овде је реч о научно неутемељеном обрачуна са тековинама наше историографије које су постале спорне из политичких разлога. У постојећим околностима и према познатим искуствима писање заједничких уџбеника је политиканство, а не наука. Реч је о насиљу над научном методологијом, недостојном правој интелектуалца и слободног грађанина.

(Политика)